האשה נקנית פרק ראשון קידושין ו.

מסורת הש"ס

לישני בתראי. דקאמר כהו אין כאן בית מימוש בין דקידושין בין דגירושין: **ליפנינהו כחדא.** למה לי למיתני מקודשת מקודשת תרי זימני: **מיוחדת.** לשון והיו לבשר אחד (בראשית ב): **מיועדת.** לשון אשר לא יעדה (שמות כא) שהוא לשון קידושין כאמה העברייה: **עורקי נגדי.** לשון אעשה לו עזר כנגדו (בראשית ב): **סגורקי.** לשון ויסגור בשר (שם): **עצורקי.** לשון עצרת שתהא נתפסת עמי לבית. וכדומי אמרו לשון כי אשה עצורה לנו (שמואל ז כא) ולא נהירא דהכיא עצורה ממנו קאמר דהא אחימלך אמר לו לדוד אם נשמרו הנערים אך מאשה ודוד אהדר ליה אשה עצורה לנו והכנו עצורים: **ויחודה ועוד לקרא.** וכי המקרא צריך סיוע ממנהג שביהודה: **שכן ביהודה כו'.** אבל מקרא ליכא למילף דהכא יחוד בעלמא הוא שהרי כשפחה כנענית הכתוב מדבר שאין קידושין תופסין בה ומעיקרא הוה סלקא דעתיה כמ"ד בגיטין (דף מג.) המליה שפחה ותליה בת לד מורין הכתוב מדבר דבייכי בה לד קידושין: **במאי עסקינן.** בהגך ליפני דקא מיבעיא לן אי הוו קידושין או לא ה"ד אי בשאין מדבר עמה קודם לכן על עיסקי קידושין וכן בהגך ליפני דגירושין שלא היה מדבר עמה על עסק גיטה: **מגא ידעה כו'.** כלומר אפילו הוו הגך ליפני לשון קידושין היכי מקדשא הא לא ידעה מאי קאמר לה שתתלה להתקדש לו: **ולא כמדבר.** מה לי אי לא הוה לשון קידושין אפילו לא אמר לה מידי נמי אלא שנתן לה קי"ל דהוו קידושין כר' יוסי: **גיטה וקידושיה.** או גיטה או קידושיה: **פ"נ.** דמקדשא כרבי יוסי דאמרינן מסתמא לשם קידושין נתן והיא קבלתה לכך אבל השתא דפרש הכי דלא ליפני מי שאינו מוכיחות לא הוריין ידים. תוס' נזיר ב: ד"ה ה"ג. ז. והכי פירושו לעולם שמואל לא בעי ידים מוכיחות ובזמן שנזיר עובר לפניו ליכא לספוקי דיד מיהא הוי אבל אין נזיר עובר לפניו דלמא אהא בתענית קאמר פירוש ואפילו יד לא הוי, ולגירסא זו מסיק דשמואל לא בעי ידים מוכיחות. שם: והא דמשני הכא דקאמר לי. והתם כשנזיר עובר לפניו דאז הוי הוכחה גמורה, ה"ה דאי הוה מצי לאשכוחי בכולהו הוכחה קצת הוה משני הכי אלא דלא משכח בענין אחר. תוס' הרא"ש. ז. כלומר מתמול ושלשום היתה אצלינו. תוס' טוך. ז. ותמוהה נמי הוי כמו וחפשה ושכב עמה. תוס' טוך. ח. ויסבור שאין באותם קידושין ממש רבא להתיר אשת איש לראשון. תוס' טוך.

ליפנינהו כחדא. למה לי למיתני מקודשת מקודשת תרי זימני: **מיוחדת.** לשון והיו לבשר אחד (בראשית ב): **מיועדת.** לשון אשר לא יעדה (שמות כא) שהוא לשון קידושין כאמה העברייה: **עורקי נגדי.** לשון אעשה לו עזר כנגדו (בראשית ב): **סגורקי.** לשון ויסגור בשר (שם): **עצורקי.** לשון עצרת שתהא נתפסת עמי לבית. וכדומי אמרו לשון כי אשה עצורה לנו (שמואל ז כא) ולא נהירא דהכיא עצורה ממנו קאמר דהא אחימלך אמר לו לדוד אם נשמרו הנערים אך מאשה ודוד אהדר ליה אשה עצורה לנו והכנו עצורים: **ויחודה ועוד לקרא.** וכי המקרא צריך סיוע ממנהג שביהודה: **שכן ביהודה כו'.** אבל מקרא ליכא למילף דהכא יחוד בעלמא הוא שהרי כשפחה כנענית הכתוב מדבר שאין קידושין תופסין בה ומעיקרא הוה סלקא דעתיה כמ"ד בגיטין (דף מג.) המליה שפחה ותליה בת לד מורין הכתוב מדבר דבייכי בה לד קידושין: **במאי עסקינן.** בהגך ליפני דקא מיבעיא לן אי הוו קידושין או לא ה"ד אי בשאין מדבר עמה קודם לכן על עיסקי קידושין וכן בהגך ליפני דגירושין שלא היה מדבר עמה על עסק גיטה: **מגא ידעה כו'.** כלומר אפילו הוו הגך ליפני לשון קידושין היכי מקדשא הא לא ידעה מאי קאמר לה שתתלה להתקדש לו: **ולא כמדבר.** מה לי אי לא הוה לשון קידושין אפילו לא אמר לה שנתן לה קי"ל דהוו קידושין כר' יוסי: **גיטה וקידושיה.** או גיטה או קידושיה: **פ"נ.** דמקדשא כרבי יוסי דאמרינן מסתמא לשם קידושין נתן והיא קבלתה לכך אבל השתא דפרש הכי דלא ליפני מי שאינו מוכיחות לא הוריין ידים. תוס' נזיר ב: ד"ה ה"ג. ז. והכי פירושו לעולם שמואל לא בעי ידים מוכיחות ובזמן שנזיר עובר לפניו ליכא לספוקי דיד מיהא הוי אבל אין נזיר עובר לפניו דלמא אהא בתענית קאמר פירוש ואפילו יד לא הוי, ולגירסא זו מסיק דשמואל לא בעי ידים מוכיחות. שם: והא דמשני הכא דקאמר לי. והתם כשנזיר עובר לפניו דאז הוי הוכחה גמורה, ה"ה דאי הוה מצי לאשכוחי בכולהו הוכחה קצת הוה משני הכי אלא דלא משכח בענין אחר. תוס' הרא"ש. ז. כלומר מתמול ושלשום היתה אצלינו. תוס' טוך. ז. ותמוהה נמי הוי כמו וחפשה ושכב עמה. תוס' טוך. ח. ויסבור שאין באותם קידושין ממש רבא להתיר אשת איש לראשון. תוס' טוך.

ניש לעיי בפירוש דבריו **ויבא להתיר** מי יבא הרי מדוכר בבעל עצמו). **ט.** תימה אי לא שמיע ליה למה לא יהא לו עסק עמהן הרי הוא סבר לידע כל טיב גיטין וקידושין הלכך נראה לפרש. [נ"א דלא כפי' הר"ר עזריאל.] דה"ק, תוס' הרא"ש. (עי' מהרש"א).

תורה אור השלם

1. כי יקח איש אשה ובעלה והיה אם לא תמצא חן בעיניו כי מצא בה ערות דבר וכתב לה ספר כריתת ונתן בידה ושלחה מביתו:
דברים כד א

2. ואיש כי ישכב את אשה שכבת זרע והוא שפחה נחרפת לאיש והפדה לא נפדתה או חפשה לא נתן לה ברכת חרוה לא יומתו כי לא חפשה: ויקרא יט כ

מוסף רש"י

הוגא בסוף המסכת

מוסף תוספות

א. דוכגן סברי ידים שאין מוכיחות הויין ידים ולא בעי ודין וכו' ורבי יהודה סבר לא הויין ידים מדקבעי לומר ודין דאי לא כתב ודין בגט הוי כמגרש בדבורא בעלמא ושטר ראיה בעלמא הוא. תוס' נדרים ה: ד"ה לימא. **ב.** דבפרק כל הגט (דף כו.) קאמר הכותב טופסי גיטין צריך שיניח וכו' וקאמר שמואל עלה ההיא אף מקום הרי את מותרת לכל אדם פי' דהוא עיקר של גט ואי ס"ל כר' יהודה א"כ צריך שיניח מקום ודין שהרי ודין הוי עיקר לר' יהודה. שם ד"ה ואמאי. **ג.** וכן ההיא דנזיר וכו' הואמר אהא וכו'. שם. **ד.** כלומר אין ודאי שמואל ס"ל ידים שאינן מוכיחות לא הויין ידים. תוס' נזיר ב: ד"ה ה"ג. **ה.** והכי פירושו לעולם שמואל לא בעי ידים מוכיחות ובזמן שנזיר עובר לפניו ליכא לספוקי דיד מיהא הוי אבל אין נזיר עובר לפניו דלמא אהא בתענית קאמר פירוש ואפילו יד לא הוי, ולגירסא זו מסיק דשמואל לא בעי ידים מוכיחות. שם: והא דמשני הכא דקאמר לי. והתם כשנזיר עובר לפניו דאז הוי הוכחה גמורה, ה"ה דאי הוה מצי לאשכוחי בכולהו הוכחה קצת הוה משני הכי אלא דלא משכח בענין אחר. תוס' הרא"ש. **ו.** כלומר מתמול ושלשום היתה אצלינו. תוס' טוך. **ז.** ותמוהה נמי הוי כמו וחפשה ושכב עמה. תוס' טוך. **ח.** ויסבור שאין באותם קידושין ממש רבא להתיר אשת איש לראשון. תוס' טוך.

תוס' ר"י הזקן

הויי את אשתי. שקדשה בכסף ואמר לה כך והיא מכרת ומבינה כונת הלשון, דאי לאו מבינה לאו כלום הוא. אי נמי שהיה מדבר עמה על עסקי קדושה שאע"פ שאינה מבינה הרי נתרצית ואע"פ שלא אמר לה כלום דיי. ואם קדשה בשטר מיירי שכתב לה כך. מיוחדת. לשון והיו לבשר אחד (בראשית ב, כד). מיועדת. (לשון) אשר לא יעדה (שמות כא, ח). עזורתי נגדתי. לשון אעשה לו עזר כנגדו (בראשית ב, יח). צלעתי סגורתי תחתי. (לשון) ויכן את הצלע ויסגור בשר תחתינה (שם פסוק כא). עצורתי. כלומר נאספת עמי בבית. ולא מצינו למימר לשון אשה עצורה לנו (ש"א כא, ז) דההוא ר"ל מנועה ממנו. תפושתי. לשון לא נתפשה (במדבר ה, יג). או ר"ל נתפסת עמי בבית. כי יקח. אלמא **ט)** לשון קדושין. ואיזבי חבעי. והוי סמך מקודשת. (שכן ביהודה קורין לארוסה) חרופה. אלמא לשון ארוסין הוא. **יבא** דעלמא. (ליכא למימר דאי הוה רובא דעלמא) הוי קדושין אף במיעוט אם אינו שם לשון קדושין. שהרי אף אם אומרת שדעתה שהלשון אמר לה לשם קדושין הם העדים אינם מבינים הלשון והוו להו כמקדש בלא עדים שהרי אין הדבר ברור לעדים מצד מה שראו ושמעו אלא מצד מה שהם אומרים שכוונו לקדושין. אלא ה"ק הנ"כ עביד מימרא חלוטה וקתני מקודשת כאילו הויא מקודשת כדוב העולם שמכינים הלשון. (והדה) ועוד לקרא. הואיל וסברא לן דקרא לאו לשון קדושין הוא דלשון יחוד בעלמא, דבשפחה כנענית הכתוב מדבר שאין קדושין תופסין בה. אלא ביהודה קאמר דהואיל ובלשונם הוא לשון קדושין מקודשת הואיל ומכרת שלשם קדושין אמר לה כך. הילכך זאת השטיה אליבא דר' ישמעאל דסבירא לה לעיל מ"ב ע"ב דמכל מקום אם אמר לה הרי את מקודשת לי אינה מקודשת אלא אם כן נתן לה שוה פרוטה. אבל לר' יוסי אפילו בלא שוה פרוטה. ולא אמר לה אלא הרי את מקודשת לי. ולא אמר לה אלא הרי את מקודשת לי. ולא אמר לה אלא הרי את מקודשת לי